

Dobrodošli na gradu Taufers! Pred začetkom ogleda vas prosimo, da se med ogledom ne dotikate zgodovinskega pohištva in ne sedite kjer koli. Snemanje in fotografiranje je dovoljeno le do mučilnice in vključno z njo. Prosimo, da ste med potjo pozorni na majhne stopnice in pragove ter nizka vrata. Če imate dodatna vprašanja, vam bo naše osebe z veseljem pomagalo.

Zgodovinski pregled

Grad Taufers so v 13. stoletju zgradili gospodje iz Taufersa. Ti so dali svoje ime gradu in vasi pod gradom. Gospodje Taufersi so zgradili tri pomembne dele gradu: visoki stolp (tako imenovani keep), stanovanjski stolp (palas) in kaščo, v kateri so shranjevali žito. Vendar so plemeniti gospodje Taufersi izumrli že leta 1336, saj ni bilo moških potomcev. Grad je za nekaj let pripadel najbližjim sorodnikom, tirolskim grofom, pozneje pa hiši Habsburžanov. Vendar Habsburžani na gradu Taufers niso nikoli živeli, temveč so grad in zemljišča dali v fevd različnim plemiškim družinam na tem območju, ki so grad vzdrževale in širile.

Te plemiške družine so na gradu Taufers živele do okoli leta 1720, ko je grad izgubil svoj bistveni pomen. Grad je bil nato približno 200 let neredno naseljen in v tem času je žal veliko delov propadlo. Skozi strehe je padal sneg in dež, visok stolp pa se je zrušil zaradi udara strele ali potresa.

Od leta 1900 so pri obnovi gradu sodelovali različni zasebni lastniki. Prvi je bil proizvajalec stekla z Dunaja, ki je okoli leta 1904 prvič vgradil tudi steklena okna - pred tem so bili uporabljeni le prašičji mehurji, nameščeni na lesenih okvirjih, skozi katere je v prostore padala svetloba, ki pa niso zagotavljali toplotne izolacije. Drugi lastnik v 20. stoletju je bil dunajski lekarnar in njegova vdova. Sledil je benediktinski naslovni opat Hieronymus Gassner, ki je v gradu živel od petdesetih let 20. stoletja do leta 1977. Od takrat je grad v lasti Južnotirolskega grajskega inštituta, zasebnega združenja aristokratov in ljubiteljev umetnosti na Južnem Tirolskem, ki si prizadeva grad ohraniti do danes in ga odpreti za javnost.

Sodna dvorana

V tej sobi se boste seznanili z dvema temama, ki ju boste našli v večini sob.

Po eni strani gre za ogrevanje prostorov, prvotno so za to uporabljali le peči, v katere so dali vroče oglje. Tako si je bilo mogoče ogreti vsaj roke in noge. Lahko si predstavljate, da to za tako velike prostore ni bilo dovolj. Zato so ljudje pred približno 400 leti začeli nameščati kahlje, kot jih lahko vidite v kotu sobe. To je ena od 20 kahlčnih peči, ki jih imamo tukaj na gradu, od katerih si bomo kasneje ogledali še lepše in starejše modele.

Druga posebnost so lesene obloge, ki so bile prvotno nameščene za izolacijo prostorov, saj je med lesom in steno ostal prostor, ki je omogočal kroženje zraka. Obloge so bile izdelane iz švicarskega kamnitega bora, zelo značilnega drevesa za naše območje. Švicarski kamniti bor je znan po svojem močnem vonju, ki preprečuje nastanek lesnih črvov. Les se je ohranil več stoletij; v tem primeru izvira iz 17. stoletja, torej je star že več kot 400 let. Ko je bila ta lesena obloga zgrajena, so bile v stene

vgrajene tudi majhne omarice. Vendar so bile te namenjene bolj za dokumente in vsakodnevne predmete, saj so oblačila večinoma shranjevali v velikih lesenih skrinjah.

Na gradu Taufers je bilo nekoč vrhovno sodišče, ki je imelo pravico nekoga obsoditi na smrt. Ta sojenja so potekala v tej sobi, kamor so obtoženca skozi vrata najprej pripeljali v verigah, nato pa ga privezali na lesen steber na sredini sobe. Lahko rečemo, da so se ti procesi lahko končali le na tri načine. Ali ste bili nedolžni in vam je sodnik verjel, v tem primeru ste lahko odšli domov kot svoboden človek. Če pa ste bili krivi in ste takoj priznali, ste bili ustrezno obsojeni. Če pa niste želeli priznati, vendar je sodnik domneval, da ste krivi, so vas odpeljali v mučilnico, kjer so z mučenjem izsilili priznanje.

Sodnikova soba

Smo v bivalnih prostorih grajskega gospoda, najpomembnejše osebe na gradu. Grajski gospod je bil vedno hkrati tudi grajski sodnik, ki je vodil sojenja v prejšnji sobi.

Na sredini sobe najprej vidimo leseno mizo z različnimi intarzijami. V vogalih sta izpisani letnici "16" in "20", torej je miza iz leta 1620. V nasprotnih vogalih vidimo orla tirolskih grofov, ob straneh vzpenjajoča se leva goriških grofov (ki so bili s tirolskimi grofi v zakonski zvezi), v sredini pa še enega orla, vendar tokrat z dvema glavama, orla Habsburžanov.

Nad mizo je lestenec iz 18. stoletja. Izdelan je iz barvnega taljenega stekla, ki verjetno prihaja iz Murana pri Benetkah. Posebnost je krona iz ogledal na vrhu na sredini, saj ta niso bila le okrasna, ampak so imela tudi funkcijo. Odražala so svetlobo sveč in tako dodatno osvetlila prostor, kar je bilo potrebno tudi zato, ker je lesena obloga z leti potemnela.

Čez dan so se za osvetlitev prostorov uporabljali predvsem rizariti, ki so v prostore vnašali dodatno svetlobo. Tudi zvečer ob mraku lahko tu še vedno berete in delate, medtem ko je v notranjosti že zelo temno.

Pred nadaljevanjem ogleda si lahko ogledate tudi staro spalnico grajskega gospoda. V njej boste našli kaminsko peč iz leta 1808, ki je bila zgrajena v slogu francoskega empirja. Dimniki za odvajanje dima so skriti med stenami in vodijo do streh.

Komora za mučenje

Zdaj smo v mučilnici, kjer se je ohranilo le eno mučilno orodje: nožni ključ iz 16. stoletja. Vendar je bilo v tistih časih veliko več mučilnih orodij, nekatere metode mučenja pa si lahko ogledate na ilustracijah na stenah.

Ta razpon nog je bil izdelan za 3 osebe. Obtoženci so morali sedeti na tleh z nogami skozi luknje. Tudi roke so bile nekoč zvezane, tako da to ni bil posebno udoben prostor za sedenje. Bilo je veliko načinov, kako nekoga mučiti, in sicer tako, da so mu pod noge podtaknili ogenj, ga bičali ali mu s kleščami enega za drugim iztrgali nohte na nogah. Na golo notranjost stopal so nanesli tudi sol, nato pa so vanjo spustili koze. Koze so nato lizale sol s stopal in z grobimi jeziki počasi odstranjevale kožo s stopal, dokler niso prišle do kosti. Lahko si predstavljate, da so v teh okoliščinah vsi priznali, ne glede na to, ali so bili krivi ali ne. Glede na to, kateri zločin je bil priznan, so bili ljudje kaznovani različno

strogo. Če je bilo kaznivo dejanje zelo hudo, na primer umor, so obtožence odpeljali v pesek v Tauferju, kjer so jih javno usmrtili.

Vendar v sami mučilnici ni bil nikoli nihče umorjen, niti to ni bil cilj mučenja. Zato vdolbina, ki jo vidite na tleh na sredini sobe, ni namenjena krvi, temveč odtekanju dežja. V preteklosti tu ni bilo strehe, vse je bilo odprto, zato lahko rečemo, da so obtožence mučili tudi dež, sneg in mraz.

Turneja se nadaljuje. Ogledali si bomo najstarejši del gradu, stari stanovanjski stolp iz 13. stoletja.

Pomembno: Snemanje in fotografiranje od tu ni več dovoljeno!

Grajska kapela

Freske v kapeli izvirajo iz leta 1480, naslikal pa jih je Michael Pacher, znani umetnik iz Brunecka. V zgornjem registru na levi strani vidimo Kristusa, ki se poti s krvjo na Oljski gori, v sredini je angel s čašo trpljenja v rokah, na desni pa apostoli, ki so zaspali, čeprav bi morali bedeti. V središču glavnega prizora je Kristus z belo brado in mečem v ustih, ki postane lilija kot znamenje pravičnosti in usmiljenja. Freska tako govori o zadnjem dnevu, ko se bo Kristus spustil in sodil človeštvo. Na njegovi desni strani vidimo njegovo mater Marijo, na levi pa Janeza Krstnika. Pod njo na desni strani vidimo svetega Sigismunda, mučenje svetega Erazma, ob strani okna pa svetega Pavla tik pred obglavljenjem. Na spodnji levi strani vidimo svetega Andreja in nato trikrat svetega Petra: enkrat v ječi, enkrat med njegovim križanjem in nato še enkrat na desni strani ob oknu svetega Petra s ključem raja v rokah.

Leseni križ na oltarju je iz 13. stoletja, iz romanskega obdobja, ki ga običajno prepoznamo po dveh značilnostih: prvič, po položaju nog, saj so stopala prikazana vzporedno. Poleg tega je Kristus prikazan kot zmagovalec nad smrtjo, torej ne kot trpeči Jezus, ki ga uporabljamo še danes, kot je bilo to pozneje v gotskem obdobju.

Grajska kapela je še vedno posvečena svetemu Petru in Pavlu. Vsako leto 29. junija se v njej odvija zasebna maša za lastnike gradu.

S tem se preselimo v naslednjo sobo, ki je nasproti nas.

Bolnišnična soba/učilnica

Zdaj smo v stari bolnišnici. Na gradu Taufers je živelo od 60 do 120 ljudi in ker osnovna zdravstvena oskrba takrat ni bila zelo napredna, so poskušali bolne izolirati od zdravih. Stik z zunanjim svetom je bil mogoč predvsem skozi majhno okno v sobi. To je pomenilo, da so se bolniki lahko udeleževali tudi maše, in lahko rečemo, da je bila vera takrat pogosto edino upanje za ozdravitev.

Vendar je ta soba mnogo let pozneje postala nekaj povsem drugega. Leta 1564 se je Beatrix von Fieger domislila, da bi na gradu Taufers ustanovila šolo za aristokratske otroke iz okolice. Bolniška soba je kasneje postala učilnica. Spodnje slike so tako rekoč prva antična šolska fotografija. Vsak otrok je imel svoj portret, nad katerim sta bila navedena tudi otrokovo ime in starost, zraven pa družinski grb. Posebnost te šole je bila, da se v njej niso učili le otroci različnih starosti, temveč so bila v šolo sprejeta tudi dekleta.

Za razliko od danes so morali otroci na grad prinesiti svoje stole in klopi. Na našo srečo se je do danes ohranil en stol, ki ga lahko vidite pod oknom. To je stol učenca Casparja Praitenbergerja, ki je šolo obiskoval leta 1684. Tu lahko tudi vidite, kako majhni so bili takrat otroci; danes bi se petletni šolar zagotovo težko vklopil vanj.

Viteška dvorana

Predstavljajte si naslednjo dvorano, polno stolov in miz. Ko so namreč vitezi v času miru praznovali, so tukaj plesali, se smejali, peli, jedli in pili. V niši levo od nihajne ure lahko še vedno vidite star prizidek, ki že takrat ni imel ne vrat ne zavese. Odtočni blok je od takrat zaprt, zato stranišče ne deluje več.

Ura z nihalom izvira iz leta 1650 in je bila prvotno nameščena na notranjem dvorišču, kjer je bila tudi dokumentirana do prve svetovne vojne. Na levi strani ure si lahko ogledate fotografijo iz tega obdobja in fotografijo z restavriranja pri urarju Hubbuchu leta 2015. Ura ima samo eno ročico, in sicer urno ročico. Minute in sekunde takrat niso bile tako pomembne, le zvonec na uri kaže točen čas. V preteklosti je bilo treba to uro tudi ročno navijati, danes pa to počne majhen elektromotor, ki se nahaja v leseni škatli.

Barvita freska v dvorani ni iz srednjega veka, temveč iz moderne dobe. Leta 1967 jo je naslikala avstrijska umetnica Lydia Roppolt, prijateljica opata Gassnerja, ki se je tu želel ovekovečiti. V sredini vidimo Madono z otrokom, na levi strani pa je upodobljena preteklost z Adamom in Evo, ki si šepetata, ali angelom Luciferjem, ki pada. Desna stran pa prikazuje sedanost z avtomobilom, letalom in uro, ki kaže četrtino do dvanajstih. To pomeni, da nam do zadnjega dne na zemlji ostaja le še četrt ure. Poleg tega je bilo leto 1967 leto hladne vojne, zato lahko na freski prepoznamo tudi eksplozijo atomske bombe.

Soba z duhovi

To je verjetno najbolj znana soba na gradu Taufers. Nekoč je bila to soba princese Margarete, ki se je noro zaljubila v kmeta iz peska v Taufersu. Seveda poroka med princeso in kmetom v srednjem veku ne bi bila dovoljena, zato sta se želela na skrivaj poročiti v gozdu ob gradu. Na dan poroke se je kmet povzpel iz vasi, a še preden je lahko svojo Margarethe vzel za ženo, ga je eden od princesinih telesnih stražarjev s puščico smrtno ranil. Princesa je bila zelo žalostna zaradi smrti svojega ljubimca, zato se je za dolgih sedem let zaprla v to sobo. Da bi končno končala svoje trpljenje, se je nagnila skozi okno. Legenda pravi, da Margarethe še danes ni povsem zapustila tega sveta, saj se ob polnoči tu še vedno slišijo princeskini koraki, kriki in vpitje.

Postelja izvira iz leta 1641 in je tudi precej krajša od današnjih. Deloma zato, ker takratni ljudje niso bili višji od 1,60 metra, pa tudi zato, ker so takrat spali napol sede. Menili so, da je ležanje preblizu smrti. Zgornji nadstrešek ni bil le dekorativen, ampak je imel tudi svojo funkcijo: pozimi so ga prekrili s težkimi volnenimi odejami, da bi se zaščitili pred mrazom, poleti pa so z lažjimi tkaninami zaščitili pred žuželkami, kot so komarji in muhe. Enak sistem je tudi v zibelki

z odstranljivimi obroči. Lahko si predstavljate, kako hladno je bilo na gradu Taufers, zlasti v zimskih mesecih, zato so bile te odeje zagotovo potrebne. Pozneje so v to sobo namestili tudi kahalno peč, ki izvira iz leta 1755 in je prav tako najdragocenejša v gradu. Bila je ročno poslikana s tako imenovano delftsko modro barvo. To barvo je bilo zelo težko obdelati, zato je bila zelo draga.

V tej sobi vidimo še dve zanimivosti: Prva je lesena figura z jelenovimi rogovi. Izvira iz renesanse, prav tako kot kasetiran strop z rozetami. Druga je turška čelada nad zibelko; islamski napis je zlahka prepoznaven. Čelada je bila pozneje spremenjena v oljno svetilko.

Knjižnica

Knjižnica ima še vedno več kot 4.000 knjig, njena posebnost pa je raznolikost predmetov. Imamo knjige o zgodovini, umetnosti, literaturi, vojnih strategijah, medicini, enciklopedije itd. Tudi jeziki so zelo raznoliki: nemščina, italijanščina, francoščina, angleščina, madžarščina itd. Starejše izvode hranimo v zaklenjenih omarah, da bi jih bolje ohranili. Najstarejša knjiga izvira iz leta 1540 in obravnava sodno prakso.

Pohištvo v tej sobi je iz obdobja manierizma. Vendar ne izvira iz gradu, temveč iz stare zakristije v vasi. Prvi zasebni lastnik jih je kupil in vzgojil okoli leta 1900. Dejstvo, da je to pohištvo prvotno izviralo iz cerkvenega območja, je mogoče opaziti še danes. Velike omare so bile namenjene shranjevanju velikih duhovniških oblačil, v kotu na levi je še vedno vidno staro spovedno okno, med okni pa je še vedno viden stari tabernakelj.

V tej sobi je tudi čudovit kasetiran strop z grbom gospodov iz Taufersa na sredini in štirimi preroki Stare zaveze v obliki križa.

V knjižnici se nahaja tudi najstarejša grajska kahljarska peč iz leta 1680, ki je tudi najbolj dekorativna grajska peč. Na njej so vidne različne barve, ornamenti in figure. Te prikazujejo viteze, ki se v spodnjih kotih borijo proti bradatim Turkom. Ob koncu 17. stoletja so bile velike turške vojne zelo aktualna tema; Osmani so bili pred vrati Dunaja in tako ogrožali vso Evropo. Ker pa so to vojno na koncu izgubili, so morali zdaj simbolično nositi teže peči v vogalih. Te peči so se praviloma ogrevale od zunaj, na primer v sosednjem hodniku. Tako se je bilo mogoče izogniti dimu, umazaniji in sajam v samih prostorih. Poleg tega grajski gospod med delom v knjižnici ni bil moten.

Arzenal

Ko govorimo o orožju, je eden od protagonistov še posebej pomemben: vitez. Oklep srednjeveškega viteza je tehtal približno 30-40 kilogramov. Zlahka si predstavljamo, kako fit si moral biti, da si lahko nosil tako težak oklep, in seveda si se z njim tudi boril! Vitezi so se večinoma bojevali z meči, na konjih pa so uporabljali tudi kopja.

Kmet si takšnega orožja ni mogel privoščiti. Zato si je iz kosa lesa, ki ga je nato izdolbel, izdelal palico. Tako je bilo palico lažje prenašati, poleg tega pa jo je bilo mogoče napolniti z majhnimi kamni. Na koncu je vse skupaj zapečatil s čebeljim voskom, tako da ni moglo nič izpadati in da je imel kmet dobro orožje za obrambo pred vitezi.

V srednjem veku pa ni obstajalo le orožje za bližnji boj, ampak tudi orožje na daljavo. Zadaž pod oknom lahko vidite majhen katapult v merilu 1:10. Ti katapulti so bili zelo praktični za napad na grad od zunaj, saj so lahko dosegli razdaljo do 500 metrov. Z velikimi kamnitimi krogami so poškodovali stene gradu, metali pa so tudi goreče slamnate krogle, ki so požgale notranjost gradu. Zanimivo je, da so v gradove streljali tudi trupla ali iztrebke, da bi širili bolezni, kot je kuga. Danes bi to metodo imenovali biološko vojskovanje.

Na stenah visijo različna orožja vitezov in kmetov, turško orožje, ki so ga vzeli kot trofejo po bitkah, italijanska čelada iz prve svetovne vojne in pod njo francoski bajoneti.

Vendar pa sani v galeriji nimajo nobene zveze z vojno; to so poročne sani. Konj in kočija sta bila spredaj, ženin in nevesta pa sta sedela zadaž. Sani so bile zelo majhne, saj so se takrat poročali otroci, stari od 10 do 15 let. Praviloma si niso smeli sami izbirati partnerjev, saj so plemiči s porokami lahko ohranili ali celo povečali svoj status. V tistem času so dame pri 17 letih veljale za stare device, tiste, ki pri tej starosti še niso bile poročene, pa so običajno morale iti v samostan, kar je bila njihova edina možnost.

Napoleonova soba

Zdaž si bomo ogledali zadnji del gradu, krilo za goste. Na hodniku so različne lovske puške iz 18. in 19. stoletja. Pravica do lova je bila vedno rezervirana za vladarja območja, vendar so si lahko njegovi gostje te puške izposodili in se z njim odpravili na lov.

Prva soba za goste je tako imenovana Napoleonova soba. Vendar Napoleon tu ni nikoli bival, temveč le njegov general François-Joseph Lefebvre. Francoski vojaki so nekoč potovali po cesti pod gradom, da bi prišli v Avstrijo. Ker so prelazi na čelu doline pozimi postali neprehodni, sta francoska vojska in Lefebvre preživela zimo tukaj, na gradu Taufers. Vendar je bil Napoleon od obeh bolj znan, zato so sobo poimenovali po njem.

Zemljevid v tej sobi je iz leta 1842, ko še ni bilo letal in satelitov, zato so bile tehnološke možnosti zelo omejene. Kljub temu je zemljevid zelo dobro narejen: jug je natančnejši od severa, vendar je na splošno še danes natančen.

Ob postelji je stara kopalnica, umivalnik. V njem je bilo prostora za približno dva litra vode, ki pa je morala zadostovati za štirinajst dni. Takrat so si umivali le roke, noge in okolico oči. Takrat so se ljudje kopali enkrat na mesec, in to le poleti, saj je bilo pozimi prehladno. Pravzaprav se takrat ljudje niso hoteli umivati, saj so menili, da si bodo uničili kožo, če si jo bodo umivali prepogosto. Zato so se toliko pogosteje zatekali k dišečim parfomom ali pudrom.

Takrat so se bolezni zlahka širile, zato je tu tudi lekarniška omara iz 17. stoletja. V notranjih predalih so lahko shranjevali različna posušena zelišča ali zdravila, ki so jih nekateri dobili na lastnem grajskem vrtu.

Od tu vodi hodnik do zadnje sobe za goste.

Kardinalova soba

To je največja in najsodobnejša soba v gradu, saj so se gostje v njej redno zadrževali vse do 70. let 20. stoletja. Zadnji redni gost je bil kardinal Eugene Tisserant. Bil je dober prijatelj opata Gassnerja, zadnjega zasebnega lastnika gradu, ki ga je v poletnih mesecih pogosto obiskoval. Tisserant je imel zelo dobre stike z Vatikanom in je bil v tem času verjetno glavni sponzor obnove in vzdrževanja gradu. Na fotografiji je v ozadju še vedno vidna stara porušena utrdba, ki je bila obnovljena z njegovo pomočjo.

Ogled notranjosti se tukaj konča. Zdaj si lahko sami ogledate zunanji prostor, tako da prečkate staro kaščo, kjer boste našli posebne razstave na spreminjajoče se teme od velike noči do praznika vseh svetih. Nato nadaljujte do Visokega stolpa, kjer se povzpnete na levo stran (**možno le med veliko nočjo in koncem oktobra!**) in se spustite na notranje dvorišče na desni strani. Šli boste mimo majhnega otroškega labirinta, cisterne in stare ledene kleti.

Hvala za obisk gradu Taufers!

